

32003L0054

L 176/37

EUROOPA LIIDU TEATAJA

15.7.2003

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV 2003/54/EÜ,**26. juuni 2003,****mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 96/92/EÜ**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 47 lõiget 2 ning artikleid 55 ja 95,

võttes arvesse komisjoni ettepanekuid, ⁽¹⁾võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust, ⁽²⁾

olles konsulteerinud regioonide komiteega,

toimides asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korras ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. detsembri 1996. aasta direktiiv 96/92/EÜ elektrienergia siseturu ühiseeskirjade kohta ⁽⁴⁾ on andnud elektrienergia siseturu loomisse olulise panuse.

(2) Selle direktiivi rakendamise kogemus näitab elektrienergia siseturu soodsat mõju, mis väljendub efektiivsuse tõususes, hinnaalandustes, kõrgemates teenindusstandardites ja konkurentsi tugevnemises. Siiski eksisteerib olulisi puudusi ja turu toimimise parandamise võimalusi, ning eeskätt on vaja konkreetseid sätteid, et kindlustada elektritootmise võrdne mänguruum ja vähendada turgu valitseva seisundi kuritarvitamise ja turvallusliku käitumise riske, tagades edastamise ja jaotamise mittediskrimineerivad tariifid ning juurdepääsu võrkudele tariifide avaldamise teel enne nende jõustumist, väikeste ja kaitsetumate tarbijate õiguste kaitse ja elektritootmise energiaallikaid käsitleva teabe avaldamise võimaluse korral koos allikaviidetega, andes teavet nende keskkonnamõju kohta.

(3) Euroopa Ülemkogu kutsus oma 23. ja 24. märtsi 2000. aasta Lissaboni istungil üles võtma kiireid meetmeid nii elektri- kui ka gaasisektori siseturu väljakujundamiseks ning nende sektorite liberaliseerimise kiirendamiseks, et saavutada hästitoimiv siseturg. Euroopa Parlament nõudis oma 6. juuli 2000. aasta resolutsioonis (energiaturgude liberaliseerimise seisundit käsitleva komisjoni teise aruande kohta) komisjonilt üksikasjaliku ajakava vastuvõtmist selgelt sõnastatud eesmärkide saavutamiseks, et energiaturg järk-järgult kuid täielikult liberaliseerida.

(4) Euroopa Liidu kodanikele asutamislepinguga tagatud vabadused – kaupade vaba liikumine, teenuste osutamise vabadus ja asutamisvabadus – on võimalikud üksnes täiesti avatud turul, kus kõik tarbijad saavad vabalt valida tarnijaid ja kõik tarnijad saavad vabalt teenindada oma tarbijaid.

(5) Hästitoimiva ja konkurentsivõimelise siseturu loomise põhitakistused on muu hulgas seotud võrkupääsu küsimuste, tarifitseerimisküsimuste, võrkude koostalitlusvõime ja liikmesriikide turu avatuse erineva tasemega.

(6) Konkurentsi toimimiseks peab võrkupääs olema mittediskrimineeriv, läbipaistev ja õiglase hindadega.

(7) Elektrienergia siseturu täielikuks väljakujundamiseks on esmatähtis mittediskrimineeriv juurdepääs edastusvõrgu või jaotusvõrgu halduri võrgule. Edastus- või jaotusvõrgu halduriks võivad olla üks või mitu ettevõtjat.

(8) Tõhusa ja mittediskrimineeriva võrkupääsu tagamiseks on asjakohane, et seal, kus tegutsevad vertikaalselt integreeritud ettevõtjad, haldaksid edastus- ja jaotussüsteeme juriidiliselt eraldiseisvad isikud. Komisjon peaks hindama samaväärse mõjuga meetmeid, mis on liikmesriikides selle eesmärgi saavutamiseks välja töötatud ja esitama vajaduse korral käesoleva direktiivi muutmise ettepanekuid. Samuti on vajalik, et edastus- ja jaotusvõrgu halduritel oleks tõhus otsustusõigus varade suhtes, mida vajatakse võrkude hooldamiseks, kasutamiseks ja arendamiseks, kui nimetatud varad kuuluvad vertikaalselt integreeritud ettevõtjale, kes neid ka haldab. Tarvis on tagada jaotusvõrkude haldurite ja edastusvõrkude haldurite sõltumatus, eelkõige elektri tootmise ja tarnimisega seotud huvide osas. Seepärast tuleks jaotusvõrkude haldurite ja edastusvõrkude haldurite ning

⁽¹⁾ EÜT C 240 E, 28.8.2001, lk 60 ja EÜT C 227 E, 24.9.2002, lk 393.

⁽²⁾ EÜT C 36, 8.2.2002, lk 10.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 13. märtsi 2002. aasta arvamus (ELT C 47 E, 27.2.2003, lk 350), nõukogu 3. veebruari 2003. aasta ühine seisukoht (ELT C 50 E, 4.3.2003, lk 15) ja Euroopa Parlamendi 4. juuni 2003. aasta otsus (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata).

⁽⁴⁾ EÜT L 27, 30.1.1997, lk 20.

elektritootjate/tarnijate vahele luua sõltumatud haldusstruktuurid.

Tähtis on siiski teha vahet kõnealusel juriidilisel eraldatusel ja omandisuhete eristamisel. Juriidiline eraldatus ei eelda varade omandisuhete muutmist ega takista loomast sarnaseid või võrdväärseid töötingimusi, mis kehtivad kogu vertikaalselt integreeritud ettevõttes. Mittediskrimineeriv otsuste tegemise kord peaks siiski olema tagatud organisatsiooniliste meetmetega, mis hõlmavad vastutavate otsustajate sõltumatust.

- (9) Väikeste võrkude puhul võib olla vaja, et lisateenuste osutamise tagaksid väikeste võrkudega vastastikku seotud edastusvõrkude haldurid.
- (10) Kuigi käesolev direktiiv ei käsitle omandiküsimusi, tuletakse meelde, et edastus või jaotusega tegelev ettevõtja, kes on juriidiliselt eraldatud elektritootmise ja/või tarnimisega tegelevatest ettevõtjatest, võib võrguhalduriks määrata sama ettevõtja, kellele kuulub infrastruktuur.
- (11) Et vältida väikeste jaotusettevõtete liigset rahalist ja halduskoormust, peaksid liikmesriigid vajalikel juhtudel suutma vabastada sellised ettevõtted juriidilisest eraldumisnõudest.
- (12) Loaprotseduurid ei tohiks põhjustada halduskoormust, mis ei ole proportsionaalne elektritootja suuruse ja potentsiaalse mõjuga.
- (13) Tuleks võtta täiendavaid meetmeid, et tagada läbipaistvad ja mittediskrimineerivad võrkupääsu tariifid. Neid tariife tuleks võrdsetel alustel kohaldada kõikide kasutajate suhtes.
- (14) Hõlbustamiseks ühes liikmesriigis asuval elektritettevõtjal elektritarnelepingute sõlmimist selleks kõlblike teise liikmesriigi tarbijatega, peaksid liikmesriigid ja vajadusel ka siseriiklikud reguleerivad asutused püüdlema ühtlasemate tingimuste ning tarbimis- ja tarnimisvabaduse sama taseme poole kogu siseturul.
- (15) Tulemuslik reguleerimine, mida teostavad kas üks või mitu siseriiklikku reguleerivat asutust, on tähtis tegur mittediskrimineeriva võrkupääsu tagamiseks. Liikmesriigid määratlevad reguleerivate asutuste ülesanded, pädevuse ja haldusvõimused. Tähtis on, et kõikide liikmesriikide reguleerivate asutustel oleks ühesugune miinimumpädevus. Need

asutused peaksid olema pädevad määrama või heaks kiitma tariife või vähemalt edastus- ja jaotustariifide arvestamise aluseks olevat metoodikat. Ebakindluse ning raha ja aega nõudvate vaidluste vältimiseks tuleks tariifid avaldada enne nende jõustumist.

- (16) Komisjon on väljendanud kavatsust luua elektri ja gaasi valdkonna Euroopa reguleerivate asutuste tööühma, mis oleks sobiv nõuandev mehhanism siseriiklike reguleerivate asutuste koostöö ja kooskõlastatuse ergutamiseks, et edendada elektri ja gaasi siseturu arengut ja aidata kõigis liikmesriikides järjekindlalt kohaldada käesoleva direktiivi ning järgmiste õigusaktide sätteid: Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta direktiiv 2003/55/EÜ elektrienergia siseturu ühiseeskirjade kohta ⁽¹⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1228/2003, milles käsitletakse võrkupääsu tingimusi piiriülese elektrikaubanduses. ⁽²⁾
- (17) Et tagada tegelik turulepääs kõikidele turul tegutsejatele, sealhulgas uutele tulijatele, on vaja mittediskrimineerivaid ja kulupõhiseid tasakaalustusmehhanisme. Niipea kui elektriturg on piisavalt likviidne, tuleks selle saavutamiseks kehtestada tasakaalustusnõuetega seoses vajalikud läbipaistvad turupõhised elektrienergia tarnimise ja ostmise mehhanismid. Kõnealusel likviidse turu puudumisel peaksid siseriiklikud reguleerivad asutused aktiivselt tagama, et tasakaalustavad tariifid oleksid mittediskrimineerivad ja kulupõhised. Samal ajal tuleks luua sobivad stiimulid, et võrku ohustamata tasakaalustada elektrienergia sisse- ja väljavoolu.
- (18) Siseriiklikud reguleerivad asutused peaksid saama määrata ja heaks kiita tariife või tariifide arvestamise aluseks olevat metoodikat kas edastusvõrgu halduri(te) või jaotusvõrgu halduri(te) ettepaneku alusel, või nende haldurite ja võrgu kasutajate kooskõlastatud ettepaneku alusel. Nimetatud ülesannete täitmisel peaksid siseriiklikud reguleerivad asutused tagama, et edastus- ja jaotustariifid oleksid mittediskrimineerivad ja kulupõhised, ning võtma arvesse jaotatud

⁽¹⁾ Vt ELT L 176, 15.7.2003, lk 57.

⁽²⁾ Vt ELT L 176, 15.7.2003, lk 1.

tootmise ning nõudluse juhtimise abil säästetud pikaajalisi vähetähtsaid võrgukulusid.

(19) Kõikidele ühenduse tööstus- ja kaubandusettevõtetele, sealhulgas väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted, ning kõikidele ühenduse kodanikele, kes saavad majanduslikku kasu siseturust, peaks laienema ka kõrgetasemeline tarbijakaitse ning eelkõige peaks õiglust, konkurentsivõimet ja kaudselt ka töökohtade loomist silmas pidades olema kodumajapidamistele ja, kui liikmesriigid seda vajalikuks peavad, väikestele ettevõtetele avalikud teenused garanteeritud, eriti tarnekindluse ja mõistlike tariifide osas.

(20) Elektribijad peaksid saama tarnijat vabalt valida. Sellest olenemata peaks elektrienergia siseturu väljakujundamine toimuma järk-järguliselt kindla tähtaja jooksul, et tööstust saaks olukorraga kohandada ning tagada, et tarbijate huvide kaitsmiseks oleks olemas piisavad meetmed ja võrgud ning et tarbijail oleks ka tegelikult võimalik tarnijat valida.

(21) Järk-järguline turgude avamine täielikule konkurentsile peaks niipea kui võimalik kõrvaldama liikmesriikide vahelised erinevused. Tagada tuleb käesoleva direktiivi rakendamise läbipaistvus ja järjekindlus.

(22) Peaaegu kõik liikmesriigid on otsustanud tagada konkurentsi elektritootmises läbipaistva loaprotseduuri kaudu. Liikmesriikidele tuleks siiski tagada võimalus toetada tarnekindlust pakkumismenetluse või samaväärse menetluse abil, kui loaprotseduuri kaudu ei õnnestu piisavat elektritootmisvõimsust luua. Liikmesriikidel peaks keskkonnanaitse huvides ning algjärgus uute tehnoloogiate edendamiseks olema võimalik korraldada uute võimsuste pakkumismenetlusi eelnevalt avaldatud kriteeriumide alusel. Uuteks võimsusteks on muu hulgas taastuvenergia ning soojuste ja elektri koostootmine.

(23) Varustuskindluse huvides tuleks jälgida eri liikmesriikide pakkumise/nõudluse tasakaalu ning koostada selle põhjal aruanne olukorrast ühenduse tasandil, võttes arvesse piirkondade elektrivõrkude vastastikuse sidumise võimalusi. Nimetatud jälgimist tuleks korraldada piisavalt aegsasti, et oleks võimalik võtta asjakohaseid meetmeid, kui varustuskindlus on ohus. Vajaliku võrguinfrastruktuuri ehitamine ja selle hooldamine, sealhulgas võrkude vastastikuse sidumise võimaluste osas, peaks aitama tagada stabiilse elektrivarustuse. Vajaliku võrguinfrastruktuuri ehitamine ja selle

hooldamine, sealhulgas võrkude vastastikuse sidumise võimaluste ja detsentraliseeritud elektritootmise osas, etendavad stabiilse elektrivarustuse tagamisel olulist osa.

(24) Liikmesriigid peaksid tagama, et kodutarbijatele ja, kui liikmesriigid seda vajalikuks peavad, väikestele ettevõtetele oleks tagatud elektri tarnimine kindlaksmääratud kvaliteediga ja selgelt võrreldavate, läbipaistvate ning mõistlike hindadega. Ühenduses kõrgete avalike teenuste standardite säilitamiseks tuleks komisjoni korrapäraselt teavitada kõikidest meetmetest, mida liikmesriigid võtavad käesoleva direktiivi eesmärkide saavutamiseks. Komisjon peaks korrapäraselt avaldama aruande, milles analüüsitakse avalike teenustega seotud eesmärkide saavutamiseks siseriiklikul tasandil võetud meetmeid ning võrreldakse nende tõhusust, et anda soovitusi meetmete osas, mida siseriiklikul tasandil tuleks võtta avalike teenuste kõrge taseme saavutamiseks. Liikmesriigid peaksid võtma vajalikke meetmeid, et kaitsta elektrienergia siseturul kaitsetumaid tarbijaid. Kõnealuselised meetmed võivad varieeruda olenevalt liikmesriikides valitsevast konkreetsest olukorrast ning hõlmata elektriavete tasumisega seotud konkreetseid meetmeid või sotsiaalkindlustussüsteemi piires võetavaid üldisemaid meetmeid. Väikestele ettevõtetele universaalteenuse pakkumise puhul võivad universaalteenuse pakkumist tagavad meetmed kodutarbijate ja väikeste ettevõtjate osas erineda.

(25) Komisjon on andnud teada kavatsusest teha algatusi seoses eelkõige märgistussätte reguleerimisalaga, eriti selles osas, kuidas oleks võimalik keskkonnamõju andmeid kogu Euroopa Liidu ulatuses vähemalt erinevatest energiaallikatest elektri tootmisel tekkinud CO₂ heitmete ja radioaktiivsete jäätmete osas läbipaistvalt, hõlpsasti kättesaadaval ja võrreldaval viisil kättesaadavaks teha ning kuidas tuleks ühtlustada liikmesriikides tarnijate poolt esitatud andmete kontrollimiseks võetavaid meetmeid.

(26) Käesoleva direktiivi põhiolemus on arvestamine avalike teenuste osutamise nõuetega ning seetõttu on tähtis, et käesolevas direktiivis käsitletak kõigis liikmesriikides järgitavaid ühiseid miinimumstandardeid, milles arvestatakse üldise kaitse, varustuskindluse, keskkonnanaitse ja samaväärse konkurentsitaseme eesmärgi kõigis liikmesriikides. On oluline, et avalike teenustega seotud nõudeid saaks tõlgendada siseriiklikul tasandil, võttes arvesse siseriiklike tingimusi ja järgides ühenduse õigusakte.

- (27) Liikmesriigid võivad määrata viimasena vastutava tarnija. Kõnealuseks tarnijaks võib olla vertikaalselt integreeritud ettevõtja müügi-osakond, mis täidab ka jaotusülesandeid, tingimusel et see vastab käesoleva direktiivi eraldatusnõuetele.
- (28) Liikmesriikide sotsiaalse ja majandusliku ühtekuuluvuse saavutamiseks võetavad meetmed võivad eelkõige sisaldada piisavate majanduslike stiimulite tagamist, mille puhul vajaduse korral kasutatakse kõiki olemasolevaid siseriiklikke ja ühenduse vahendeid. Need vahendid võivad hõlmata vastutusmehhanisme, mis tagavad vajaliku investeeringu.
- (29) Kui liikmesriikide võetavad meetmed avalike teenuste osutamise kohustuse täitmiseks on asutamislepingu artikli 87 lõike 1 kohaselt tõlgendatavad riigiabina, siis tuleb vastavalt asutamislepingu artiklil 88 lõikele 3 teavitada neist komisjoni.
- (30) Nõue teavitada komisjoni mis tahes uute elektritootmisvõimsuste ehitamiseks loa andmisest keeldumisest on osutunud mittevajalikuks halduskoormaks ning see tuleks kaotada.
- (31) Kuna kavandatud meetmete eesmärk, nimelt õiglase konkurentsi tingimustes hästi toimiva elektrienergia siseturu loomine, ei ole liikmesriikidele meetme ulatuse ja mõju tõttu päris jõukohane, on seda lihtsam saavutada ühenduse tasandil: ühendus võib võtta meetmeid vastavalt asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtetele. Selles artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv kaugemale sellest, kui on vaja kõnealuse eesmärgi saavutamiseks.
- (32) Arvestades nõukogu 29. oktoobri 1990 aasta direktiivi 90/547/EMÜ (elektrienergia edastamise kohta võrkude kaudu) ⁽¹⁾ rakendamisel saadud kogemusi, tuleks võtta meetmeid, et tagada ühtne ja mittediskrimineeriv juurdepääs elektri edastamisele, kaasa arvatud liikmesriikide vaheline piiriülene elektrivool. Et tagada elektrivõrkudele juurdepääsu ühetaoline käsitlemine, ka transiidi puhul, tuleks see direktiiv kehtetuks tunnistada.
- (33) Lähtuvalt direktiivi 96/92/EÜ muudatuste kohaldamisalast on selguse ja otstarbekohasuse huvides soovitatav kõnealuseid sätteid uuendada.
- (34) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse

põhimõtteid, mis on tunnustatud eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste hartas,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

KOHALDAMISALA JA MÕISTED

Artikkel 1

Kohaldamisala

Käesoleva direktiiviga kehtestatakse elektrienergia tootmise, edastamise, jaotamise ja tarnimise ühiseeskirjad. Selles sätestatakse elektrisektori korraldamise ja toimimise, turulepääsu, pakkumismenetluste kriteeriumide ja protseduuride ning võrkude haldamiseks lubade andmisega seotud eeskirjad.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

1. *elektritootmine* – elektrienergia tootmine;
2. *tootja* – elektrienergiat tootev füüsiline või juriidiline isik;
3. *edastamine* – elektrienergia transport vastastikku seotud ülikõrgepinge- ja kõrgepingevõrkudes, mille eesmärk on edastada see lõpptarbijatele või jaotajatele, kuid mitte tarnimine;
4. *edastusvõrgu haldur* – füüsiline või juriidiline isik, kes täidab edastamise ülesannet ja vastutab edastusvõrgu kasutamise eest, tagades selle hoolduse ja vajadusel edastusvõrgu ehitamise teatud paikkonnas ja, kui vaja, vastastikuse sidumise teiste võrkudega, ning kes tagab võrgu pikaajalise võime rahuldada mõistlikku nõudlust elektrienergia transportimise järele;
5. *jaotamine* – elektrienergia transport kõrgepinge-, keskpinge- ja madalpinge jaotusvõrkudes, mille eesmärk on edastada see klientidele, kuid mitte tarnimine;
6. *jaotusvõrgu haldur* – füüsiline või juriidiline isik, kes täidab jaotamise ülesannet ja vastutab jaotusvõrgu kasutamise eest, tagades selle hoolduse ja vajadusel jaotusvõrgu ehitamise teatud paikkonnas ning vajadusel vastastikuse sidumise teiste võrkudega, ning kes tagab võrgu pikaajalise võime rahuldada mõistlikku nõudlust elektrienergia jaotamise järele;
7. *tarbijad* – elektrienergia hulgimüüjad ja lõpptarbijad;
8. *hulgimüüjad* – füüsilised või juriidilised isikud, kes ostavad elektrienergiat edasimüümiseks võrgus, kuhu nad kuuluvad, või väljaspool seda;

⁽¹⁾ EÜT L 313, 13.11.1990, lk 30. Direktiivi on viimati muudetud komisjoni direktiiviga 98/75/EÜ (EÜT L 276, 13.10.1998, lk 9).

9. *lõpptarbija* – tarbijad, kes ostavad elektrienergiat oma tarbeks;
10. *kodutarbijad* – tarbijad, kes ostavad elektrienergiat oma majapidamises tarbimiseks, mille hulka ei kuulu kaubanduslik või kutsetegevus;
11. *mitte-kodutarbijad* – füüsilised või juriidilised isikud, kes ostavad elektrienergiat muuks otstarbeks kui oma majapidamises tarbimine, sealhulgas tootjad ja hulgimüüjad;
12. *vabatarbijad* – tarbijad, kes saavad vabalt osta elektrienergiat oma valitud tarnijatelt käesoleva direktiivi artikli 21 tähenduses;
13. *võrkudevahelised ühendused* – seadmed, mida kasutatakse elektrivõrkude ühendamiseks;
14. *ühendatud süsteem* – mitu edastus- ja jaotusvõrku, mis on omavahel ühendatud ühe või mitme võrkudevahelise ühendusega;
15. *otseliin* – elektriliin, mis ühendab eraldiasetsevat tootmiskohta eraldiasetseva tarbijaga või elektriliin, mis ühendab elektritootjat ja elektrivarustuse ettevõtet, kes varustab otse oma ruume, tütarettevõtteid ja vabatarbijaid;
16. *majanduslik tähtsusjärjestus* – elektrivarustuse allikate järjestus lähtuvalt majanduslikest kriteeriumidest;
17. *abiteenused* – kõik teenused, mis on vajalikud edastus- või jaotusvõrgu käitamiseks;
18. *võrgukasutajad* – füüsilised või juriidilised isikud, kes tarnivad elektrit edastus- või jaotusvõrku või kellele edastus- või jaotusvõrgust elektrit tarnitakse;
19. *tarnimine* – elektrienergia müük, kaasa arvatud edasimüük tarbijatele;
20. *integreeritud elektriettevõtja* – vertikaalselt või horisontaalselt integreeritud ettevõtja;
21. *vertikaalselt integreeritud ettevõtja* – elektriettevõtja või ettevõtjate rühm, kelle vastastikused suhted on määratletud nõukogu 21. detsembri 1989. aasta määruse (EMÜ) nr 4064/89 (kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumise üle)⁽¹⁾ artikli 3 lõikes 3, kui asjaomase ettevõtja/rühma vähemalt üks ülesanne on elektrienergia edastamine või jaotamine ning teine ülesanne elektrienergia tootmine või tarnimine;
22. *sidusettevõtja* – sidusettevõtja nõukogu 13. juuni 1983. aasta seitsmenda direktiivi 83/349/EMÜ (mis põhineb asutamislepingu artikli 44 lõike 2 punktil g⁽²⁾ ja käsitleb konsolideeritud aastaaruandeid⁽³⁾) artikli 41 tähenduses ja/või sidusettevõtjad selle direktiivi artikli 33 lõike 1 tähenduses ja/või samadele aktsionäridele kuuluvad ettevõtted;
23. *horisontaalselt integreeritud ettevõtja* – ettevõtja, kelle vähemalt üks ülesanne on elektrienergia tootmine, edastamine, jaotamine või tarnimine ja teine ülesanne väljaspool elektrisektorit;
24. *pakkumismenetlus* – menetlus, mille kaudu kavandatavad täiendavad vajadused ja asendusmahud kaetakse tarnetega uue või olemasoleva tootmisvõimsuse arvelt;
25. *pikaajaline planeerimine* – tarne- ja transpordimahu pikaajaline planeerimine, et rahuldada nõudlust elektri järele võrgus ja tagada tarned tarbijatele;
26. *väike eraldatud võrk* – võrk, kus tarbimine oli 1996. aastal väiksem kui 3 000 GWh ja milles vähem kui 5 % iga-aastasest tarbimisest kaetakse ühenduste kaudu teiste võrkudega;
27. *üliväike eraldatud võrk* – võrk, kus tarbimine oli 1996. aastal väiksem kui 500 GWh ja millel puuduvad ühendused teiste võrkudega;
28. *turvalisus* – elektrienergia varustuskindlus ning tehniline töökindlus;
29. *energiatõhusust edendav nõudluse juhtimine* – üldine või integreeritud lähenemisviis, mille eesmärk on mõjutada elektritarbimise mahtu ja ajalist jaotust, et vähendada esmast elektritarbimist ja tippkoormust, eelistades tootmismahu suurendamiseks tehtavatele investeeringutele energiatõhusatesse meetmetesse investeerimist või muid meetmeid, nagu katkestatavad tarnelepingud, kui viimatinimetatud on kõige tõhusamaks ja majanduslikult kasulikumaks võimaluseks, pidades silmas väiksema energiatarbimise positiivset mõju keskkonnale ja asjaomaseid tarnekindluse ning jaotuskuludega seotud aspekte;

⁽¹⁾ EÜT L 395, 30.12.1989, lk 1. Määrust on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 1310/97 (EÜT L 180, 9.7.1997, lk 1).

⁽²⁾ Direktiivi 83/349/EMÜ pealkirja on kohandatud, et võtta arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklite numeratsiooni muutumist vastavalt Amsterdamis lepingu artiklile 12; algselt viidati artikli 54 lõike 3 punktile g.

⁽³⁾ EÜT L 193, 18.7.1983, lk 1. Direktiivi on viimati muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2001/65/EÜ (EÜT L 283, 27.10.2001, lk 28).

30. *taastuvad energiaallikad* – taastuvad mittefossiilsed energiaallikad (tuuleenergia, päikeseenergia, maasoojus, laineenergia, hoovuste energia, hüdroenergia, biomass, prügilagaas, reoveepuhasti gaas ja biogaasid);
31. *jaotatud tootmine* – elektrijaamad, mis on ühendatud jaotusvõrku.

bilansimaht ei ületa 10 miljonit eurot) osutatakse universaalteenust, mis tähendab, et neil on õigus saada oma territooriumil kindlaksmääratud mahus elektritarneid mõistliku, hõlpsasti ja selgelt võrreldava ning läbipaistva hinnaga. Universaalteenuse osutamise tagamiseks võivad liikmesriigid kindlaks määrata viimaseks vastutava tarnija. Liikmesriigid kehtestavad jaotusettevõtetele kohustuse ühendada tarbijad võrku sellistel tingimustel ja selliste tariifidega, mis on kehtestatud artikli 23 lõikes 2 sätestatud korras. Üksi käesoleva direktiivi säte ei takista liikmesriike tugevdama kodutarbijate, väikeste ja keskmise suurusega tarbijate turupositsiooni, edendades kõnealuse tarbijaliigi esindajate vabatahtlikku koondumist.

Esimest lõiku tõlgendatakse läbipaistvalt ja mittediskrimineerivalt ning see ei tohi takistada turu avamist, mis on sätestatud artiklis 21.

II PEATÜKK

SEKTORI KORRALDAMISE ÜLDEESKIRJAD

Artikkel 3

Avalike teenuste osutamise kohustus ja tarbijakaitse

1. Liikmesriigid tagavad oma institutsioonilise korra alusel ja võttes asjakohaselt arvesse subsidiaarsuse põhimõtet, kuid ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, et elektriettevõtjad tegutseksid käesoleva direktiivi põhimõtteid järgides konkurentsivõimelise, turvalise ja looduskeskkonda säästva elektrituru loomise nimel ning et ettevõtjaid õiguste ja kohustuste osas ei diskrimineeritaks.

2. Liikmesriigid võivad asutamislepingu asjakohaseid sätteid, eelkõige artiklit 86 täielikult arvesse võttes ja üldist majandushuvi silmas pidades kehtestada elektrisektori ettevõtjatele avalike teenuste osutamise kohustused, mis on seotud turvalisusega, sealhulgas varustuskindlusega, tarnete korrapärasuse, kvaliteedi ja hinnaga ning keskkonnakaitsega, sealhulgas energiatõhusus ja kliimakaitse. Need kohustused peavad olema selgelt määratletud, läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja kontrollitavad ning tagama EL elektriettevõtjatele võrdse juurepääsu liikmesriikide tarbijakonnale. Seoses käesolevas lõikes nimetatud varustuskindluse, energiatõhusust edendava nõudluse juhtimise ja keskkonnakaitse eesmärkide täitmisega võivad liikmesriigid rakendada pikaajalist planeerimist, võttes arvesse kolmandate isikute võimalusi võrgule juurde pääseda.

3. Liikmesriigid tagavad, et kõikidele kodutarbijatele ja, kui liikmesriigid seda vajalikuks peavad, väikestele ettevõtetele (st. ettevõtteid, millel on kuni 50 töötajat ja mille aastakäive või

4. Kui liikmesriik annab tasuks lõikes 2 ja 3 sätestatud kohustuste täitmise eest rahalist hüvitist, muud liiki hüvitisi ja ainuõigusi, tehakse seda mittediskrimineerivalt ja läbipaistvalt.

5. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et kaitsta lõpptarbijaid ja tagada tarbijakaitse kõrge tase ning tagavad eelkõige kaitsetumate tarbijate piisava kaitse, sealhulgas kohased meetmed nende võrgust väljajäämise vältimiseks. Selleks võivad liikmesriigid võtta meetmeid kaugetes piirkondades asuvate lõpptarbijate kaitsmiseks. Neil tuleb tagada tarbijakaitse kõrge tase, eriti seoses lepingutingimuste läbipaistvuse, üldise teabe ning vaidluste lahendamise mehhanismidega. Liikmesriigid tagavad vabatarbijatele reaalse võimaluse tarnijat vahetada. Vähemalt kodutarbijate osas peaksid need meetmed hõlmama A lisas sätestatud meetmeid.

6. Liikmesriigid tagavad, et elektritarbijad esitaksid arvetel või koos arvetega ning lõpptarbijatele pakutavates reklaammaterjalides järgmised andmed:

- a) iga energiaallika osakaal tarnija eelmise aasta kogu kütusetarbes;
- b) vähemalt viide olemasolevatele allikatele, näiteks veebilehtedele, kus on avalikkusele kättesaadavad andmed vähemalt elektritarbija eelmise aasta kütusetarbest elektrienergia tootmisel tekkinud CO₂ heitmete ja radioaktiivsete jäätmete kohta.

Elektrivahetuse teel saadud või väljaspool ühendust asuva ettevõtja käest ostetud elektrienergia puhul võib kasutada vahetuse teel või kõnealusel ettevõtjalt eelmise aastal saadud kogumahte.

Liikmesriigid võtavad vajalikke meetmeid, et tagada tarnijate poolt käesoleva artikli alusel tarbijatele esitatava teabe usaldusväärsus.

7. Liikmesriigid rakendavad sotsiaalse ja majandusliku ühtekuuluvuse ja keskkonnakaitse eesmärkide saavutamiseks vajalikke meetmeid, mis võivad hõlmata energiatõhusust edendava nõudluse juhtimise meetmeid ning kliimamuutustega võitlemise vahendeid ja varustuskindlust. Need meetmed võivad eelkõige ja vajadusel kõiki olemasolevaid siseriiklikke ja ühenduse vahendeid

kasutades anda majanduslikke stiimuleid vajaliku võrgu-
infrastruktuuri hooldamiseks ja ehitamiseks, sealhulgas võrkude
vastastikuse ühendamise võimsus.

8. Liikmesriigid võivad otsustada mitte kohaldada artiklite 6, 7,
20 ja 22 sätteid, kui see takistaks juriidiliselt või faktiliselt elekt-
riettevõtjatele pandud üldist majandushuvi esindavate kohustuste
täitmist, tingimusel et see otsus ei mõjuta kaubanduse arengut sel-
lisel määral, mis oleks vastuolus ühenduse huvidega. Kooskõlas
käesoleva direktiiviga ja asutamislepingu artikliga 86 hõlmavad
ühenduse huvid muu hulgas ka konkurentsi vabatarbijate leidmi-
seks.

9. Käesoleva direktiivi jõustumisel teavitavad liikmesriigid komis-
joni kõigist universaalteenuse ja avalike teenuste osutamise kohus-
tuste täitmise seoses võetud meetmetest, sealhulgas tarbija- ja
keskkonnakaitse meetmed, ning nende võimalikust mõjust sise-
riiklikule ja rahvusvahelisele konkurentsile, olenemata sellest, kas
need meetmed nõuavad või ei nõua erandi tegemist käesolevast
direktiivist. Seejärel teavitavad nad komisjoni iga kahe aasta tagant
kõigist nende meetmete muudatustest, olenemata sellest, kas need
nõuavad või ei nõua erandi tegemist käesolevast direktiivist.

Artikkel 4

Varustuskindluse järelevalve

Liikmesriigid tagavad järelevalve varustuskindluse küsimuste üle.
Kui liikmesriigid peavad seda vajalikuks, võivad nad selle ülesande
delegeerida artikli 23 lõikes 1 nimetatud reguleerivatele asutustele.
Järelevalve peab eelkõige hõlmama pakkumise/nõudluse
tasakaalu siseriiklikul turul, eeldatavat tulevikunõudlust ja
olemasolevaid tarnevõimalusi, kavandatavaid või ehitatavaid
lisavõimsusi ning võrkude kvaliteeti ja hooldustaset, kuid ka
tippnõudluse rahuldamise meetmeid ja tegevuskava ühe või
mitme tarnija väljalangemise korral. Pädevad asutused avaldavad
iga kahe aasta järel hiljemalt 31. juuliks aruande, milles
käsitatakse nende küsimuste üle teostatava järelevalve tulemusi ja
samuti võetud või kavandatavaid meetmeid nendega tegelemiseks,
ning edastavad selle aruande seejärel komisjonile.

Artikkel 5

Tehnilised eeskirjad

Liikmesriigid tagavad, et määratletakse tehnilised ohutusnõuded
ning koostatakse ja tehakse üldsusele kättesaadavaks tehnilised
eeskirjad, millega nähakse ette tootmisrajatiste, jaotusvõrkude,
otseühenduses tarbijate seadmete, ühendusahelate ja otseliinide
süsteemiga ühendamise projekteerimise ja kasutamise tehnilised
miinimumnõuded. Need tehnilised eeskirjad peavad tagama
võrkude koostalitlusvõime ning olema objektiivsed ja
mittediskrimineerivad. Eeskirjadest teatatakse komisjonile
vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuni 1998. aasta
direktiivi 98/34/EÜ (millega nähakse ette tehnilistest standarditest

ja eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest
teavitamise kord) ⁽¹⁾ artiklile 8.

III PEATÜKK

ELEKTRITOOTMINE

Artikkel 6

Uute võimsuste arendamise loaprotseduur

1. Uute tootmisvõimsuste ehitamiseks võtavad liikmesriigid
vastu lubade väljastamise korra, mis peab olema objektiivne, läbi-
paistev ja mittediskrimineeriv.

2. Liikmesriigid kehtestavad kriteeriumid oma territooriumil
elektritootmisvõimsuse ehitamise lubade andmiseks. Need kritee-
riumid võivad seonduda:

- a) elektrisüsteemi, rajatiste ja seonduvate seadmete ohutuse ja
turvalisusega;
- b) tervisekaitse ja turvalisusega;
- c) keskkonnakaitsega;
- d) maakasutuse ja paigutamise;ga;
- e) riigimaa kasutamisega;
- f) energiakasutuse tõhususega;
- g) esmaste allikate liigiga;
- h) taotlejat iseloomustavate asjaoludega, nagu tehniline, majan-
duslik ja finantsvõimekus;
- i) artikli 3 alusel vastuvõetud meetmetele vastavusega.

3. Liikmesriigid tagavad, et väikesemahulise ja/või jaotatud toot-
misega seotud loaprotseduuride puhul võetakse arvesse nende
suuruse ja potentsiaalse mõju piiratust.

4. Loaprotseduurid ja kriteeriumid avalikustatakse. Taotlejaid tea-
vitatakse loa andmisest keeldumise põhjustest. Põhjused peavad
olema objektiivsed, mittediskrimineerivad, kaalukad ja nõueteko-
haselt põhjendatud. Taotlejale antakse edasikaebamisvõimalus.

⁽¹⁾ EÜT L 204, 21.7.1998, lk 37. Direktiivi on muudetud direktiiviga
98/48/EÜ (EÜT L 217, 5.8.1998, lk 18).

Artikkel 7

Pakkumismenetlus uute võimsuste leidmiseks

1. Tarnekindluse huvides tagavad liikmesriigid võimaluse pakkuuda uusi võimsusi või energiatõhusust edendavaid nõudluse juhtimise meetmeid avalikustatud kriteeriumide alusel toimuva pakkumismenetluse või sellise menetluse raames, mis läbipaistvust ja mittediskrimineerimist silmas pidades on samaväärne. Menetlust võib siiski alustada üksnes juhul, kui tarnekindluse tagamiseks piisavaid tootmisvõimsusi või energiatõhusust edendavaid nõudluse juhtimise meetmeid ei ole leitud loaprotseduuri raames.

2. Liikmesriigid võivad keskkonnakaitse huvides ning algjärgus uute tehnoloogiate edendamiseks tagada võimaluse korraldada uute võimsuste pakkumismenetlusi avalikustatud kriteeriumide alusel. Pakkumise objektiks võivad olla uued võimsused või energiatõhusust edendavad nõudluse juhtimise meetmed. Menetlust võib siiski alustada üksnes juhul, kui kõnealuste eesmärkide saavutamiseks piisa loaprotseduuri raames rajatavatest tootmisvõimsustest või võetavatest energiatõhusust edendavatest nõudluse juhtimise meetmetest.

3. Tootmisvõimsuse ja energiatõhusust edendavate nõudluse juhtimise meetmete leidmiseks korraldatava pakkumismenetluse üksikasjalikud andmed avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas* vabalt kuus kuud enne pakkumiste esitamise tähtpäeva.

Pakkumise spetsifikatsioon tehakse kõikidele mõne liikmesriigi territooriumil asuvatele huvitatud ettevõtjatele kättesaadavaks selliselt, et ettevõtjal oleks piisavalt aega pakkumist esitada.

Läbipaistvuse tagamiseks ja diskrimineerimise vältimiseks peab pakkumise spetsifikatsioon sisaldama lepingutingimuste ning kõikide pakkujate suhtes kohustusliku protseduuri üksikasjalikku kirjeldust ning ammendavat loendit kriteeriumidest, mida pakkumiste valimisel ja lepingu sõlmimisel arvesse võetakse, sealhulgas andmeid pakkumisega seotud soodustuste, näiteks subsiidiumide kohta. Spetsifikatsioon võib hõlmata ka artikli 6 lõikes 2 viidatud valdkondi.

4. Kutsetes vajaliku tootmisvõimsuse pakkumismenetlustele tuleb arvesse võtta ka olemasolevate tootmisüksuste pikaajalise garantiiga elektritarnepakumisi, kui täiendavaid vajadusi on võimalik nende abil rahuldada.

5. Liikmesriigid määravad lõigetes 1–4 kirjeldatud pakkumismenetluse korraldajaks, järelevalvajaks ja kontrollijaks asutuse või avalik-õigusliku või eraõigusliku isiku, kes ei ole sõltuv elektri tootmise, edastamise, jaotamise ja tarnimisega seotud tegevustest, kusjuures tegemist võib olla artikli 23 lõikes 1 nimetatud reguleeriva asutusega. Kui jaotusvõrgu haldur on omandisuhet

lähtuvalt muudest jaotamisega mitteseotud tegevustest täielikult sõltumatu, võib pakkumismenetluse korraldamise, järelevalve ja kontrollimise eest vastutavaks määrata jaotusvõrgu halduri. Asjajomane asutus või isik võtab kõik vajalikud meetmed, et tagada pakkumistes sisalduva teabe konfidentsiaalsus.

IV PEATÜKK

EDASTUSVÕRGU HALDAMINE

Artikkel 8

Edastusvõrgu haldurite määramine

Liikmesriigid määravad või nõuavad, et ettevõtjad, kellele kuuluvad edastusvõrgud, määraksid kas ühe või mitu võrguhaldurit ajavahemikuks, mille liikmesriigid kehtestavad olenevalt tõhususest ja majandusliku tasakaalu näitajatest. Liikmesriigid tagavad edastusvõrgu haldurite tegevuse vastavuse artiklitele 9–12.

Artikkel 9

Edastusvõrgu haldurite ülesanded

Edastusvõrgu halduri kohustuseks on:

- a) tagada, et süsteem on võimeline pikaajaliselt rahuldama mõistlikke elektrienergia edastamise vajadusi;
- b) toetada tarnekindlust nõuetekohase edastusvõimsuse ja võrgu töökindluse kaudu;
- c) korraldada energiavooge võrgus, võttes arvesse vahetust teiste ühendatud võrkudega. Seepärast on edastusvõrgu halduril kohustus tagada elektrisüsteemi turvalisus, usaldusväärsus ja tõhusus, ning sellega seoses tuleb tagada kõikide vajalike abiteenuste kättesaadavus, kuivõrd see kättesaadavus ei sõltu teistest edastusvõrkudest, millega võrk on ühendatud;
- d) anda kõikide teiste võrkude halduritele, millega võrk on ühendatud, piisavat teavet, et tagada ohutu ja tõhus toimimine, kooskõlastatud areng ning ühendatud süsteemi koostalitlusvõime;
- e) vältida vahetegemist võrgukasutajate või kasutajarühmade vahel ja eriti oma sidusettevõtjate eelistamist;

f) anda võrgukasutajatele võrgule tõhusaks juurepääsuks vajalikku teavet.

meetmete aastaaruande artikli 23 lõikes 1 nimetatud reguleerivale asutusele ning see avaldatakse.

Artikkel 10

Artikkel 11

Edastusvõrgu haldurite sõltumatuse tagamine

1. Kui edastusvõrgu haldur moodustab osa vertikaalselt integreeritud ettevõttest, peab ta olema vähemalt juriidilise staatuse osas, organisatsiooniliselt ja otsuste tegemises sõltumatu muust edastamisega mitteseotud tegevusest. See ettekirjutus ei too kaasa kohustust eraldada edastusvõrgu vara vertikaalselt integreeritud ettevõtja omandist.

2. Et tagada edastusvõrgu halduri lõikes 1 nimetatud sõltumatus, peavad täidetud olema järgmised miinimumnõuded:

- a) edastusvõrgu halduri juhtimise eest vastutavad isikud ei tohi olla tegevad otseselt või kaudselt elektri toomise, jaotamise ja tarnimise igapäevase juhtimise eest vastutava vertikaalselt integreeritud elektriettevõtja äriühingustruktuuris;
- b) tuleb võtta vajalikud meetmed edastusvõrgu halduri juhtimise eest vastutavate isikute kutsehuvidega arvestamiseks nii, et neil oleks võimalik tegutseda sõltumatult;
- c) edastusvõrgu halduril peavad olema tõhusad otsuste tegemise õigused, mis on sõltumatud integreeritud elektriettevõtjast nii hallatavate ja hooldatavate varade kui ka võrgu arendamise osas. See ei tohiks takistada vajalike kooskõlastusmehhanismide toimimist, mis tagavad ematettevõtja õiguste kaitse seoses majandusliku ja juhtimisalase järelevalvega tütarettevõtja varalise tasuvuse üle, mida teostatakse kaudselt vastavalt artikli 23 lõikele 2. Eelkõige peab see võimaldama ematettevõtjal kiita heaks edastusvõrgu halduri iga-aastast rahastamiskava või mis tahes samaväärset dokumenti ning määrata kindlaks oma tütarettevõtja võlgade ülempiiri. See ei tohi võimaldada ematettevõtjal sekkuda tütarettevõtja igapäevategevusse ega konkreetsetesse edastusliinide ehitamise ja uuendamisega seotud otsustesse, mis ei ületa heakskiidetud rahastamiskava ega muude samaväärsete dokumentide tingimusi;
- d) edastusvõrgu haldur kehtestab nõuetele vastavuse programmi, milles sätestatakse meetmed diskrimineeriva käitumise vältimiseks, ning tagab, et järelevalve selle täitmise üle oleks piisavalt range. Programmis sätestatakse töötajate konkreetsed kohustused selle eesmärgi saavutamiseks. Nõuetele vastavuse programmi eest vastutav isik või organ esitab võetud

Võrgujärjekord ja tasakaalustamine

1. Ilma et see mõjutaks elektrienergia tarnimist lepinguliste kohustuste alusel, sealhulgas pakkumiste spetsifikatsioonidest tulenevad kohustused, vastutab edastusvõrgu haldur, kui see on tema ülesanne, oma piirkonnas asuvate elektrijaamade võrgujärjekorra ning teistesse võrkudesse suunduvate ühenduste kasutamise korra eest.

2. Elektriijaamade võrgujärjekord ja ühenduste kasutamine määratakse kindlaks kriteeriumide alusel, mille võib heaks kiita liikmesriik ning mis peavad olema objektiivsed, avaldatud ning mida tuleb kohaldada mittediskrimineerivalt, tagades elektrienergia siseturu nõuetekohase toimimise. Kriteeriumide osas võetakse arvesse olemasolevatest elektrijaamadest või pärit elektrienergia või ühenduste kaudu toimivate ülekannete majanduslikku tähtsust järjekorda ning süsteemi tehnilisi piiranguid.

3. Liikmesriik võib võrguhaldurilt nõuda, et elektrijaamade võrgujärjekorra koostamisel eelistataks elektrijaamu, kus kasutatakse taastuvenergia allikaid või jäätmeid või kus toimub elektrienergia ja soojuste koostootmine.

4. Liikmesriik võib tarnekindluse huvides nõuda, et võrgujärjekorras eelistataks elektrijaamu, kus kasutatakse kohalikke primaarenergia allikaid, igas kalendriaastas kuni 15 % ulatuses kogu primaarenergiast, mis on vajalik asjaomases liikmesriigis tarbitava elektrienergia tootmiseks.

5. Liikmesriigid võivad nõuda edastusvõrgu haldurilt edastusvõrgu hooldamise ja arendamise, sealhulgas võrkude vastastikuse ühendamise võimsuse miinimumnõuete järgimist.

6. Edastusvõrgu haldurid soetavad oma võrgus energiakadude ja reservvõimsuse katmiseks kasutatava energia läbipaistva, mittediskrimineeriva ja turupõhise menetluse abil, kui neil kõnealune funktsioon on.

7. Edastusvõrgu haldurite vastuvõetavad elektrivõrgu tasakaalustamise eeskirjad peavad olema objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad ning sisaldama eeskirju, mis maksustavad nende võrkude kasutajaid energia tasakaalustamata tarvitamise eest. Edastusvõrgu haldurite teenuste osutamise tingimused, sealhulgas eeskirjad ja tariifid, kehtestatakse artikli 23 lõike 2 kohase

metoodika alusel mittediskrimineerival ja kulupõhisel viisil, ning need avaldatakse.

Artikkel 12

Edastusvõrgu haldurite konfidentsiaalsusnõuded

Edastusvõrgu haldur peab säilitama oma tegevuse käigus saadud tundliku äriinformatsiooni konfidentsiaalsuse, ilma et see piiraks artikli 18 kohaldamist või informatsiooni avaldamist nõudvate seaduslike kohustuste täitmist. Tema enda tegevust käsitlev informatsioon, mis võib anda ärialaseid eeliseid, tehakse kättesaadavaks mittediskrimineerivalt.

V PEATÜKK

JAOTUSVÕRGU HALDAMINE

Artikkel 13

Jaotusvõrgu haldurite määramine

Liikmesriigid määravad või nõuavad, et ettevõtjad, kellele kuuluvad jaotusvõrgud, määraksid kas ühe või mitu jaotusvõrgu haldurit ajavahemikuks, mille liikmesriigid kehtestavad olenevalt tõhususest ja majandusliku tasakaalu näitajatest. Liikmesriigid tagavad jaotusvõrgu haldurite tegevuse vastavuse artiklitele 14–16.

Artikkel 14

Jaotusvõrgu haldurite ülesanded

1. Jaotusvõrgu haldur tagab oma piirkonnas kindla, usaldusväärse ja tõhusa elektrijaotussüsteemi, võttes nõuetekohaselt arvesse keskkonnaküsimusi.

2. Jaotusettevõtteid ei tohi vahet teha võrgukasutajate või kasutajarühmade vahel, eriti oma sidusettevõtjate kasuks.

3. Jaotusvõrgu haldur annab võrgukasutajatele võrgule tõhusaks juurdepääsuks vajalikku teavet.

4. Liikmesriik võib jaotusvõrgu haldurilt nõuda, et elektrijaamade võrgujärjekorra koostamisel eelistataks elektrijaamu, kus kasutatakse taastuvenergia allikaid või jäätmeid või kus toimub elektrienergia ja soojuse koostootmine.

5. Jaotusvõrgu haldurid soetavad oma võrgus energiakadude ja reservvõimsuse katmiseks kasutatava energia läbipaistva, mittediskrimineeriva ja turupõhise menetluse abil, kui neil kõnealune

funktsioon on. See nõue ei piira enne 1. jaanuari 2002 sõlmitud lepingute alusel ostetava elektrienergia kasutamist.

6. Kui jaotusvõrgu haldurid vastutavad elektrienergia jaotusvõrgu tasakaalustamise eest, peavad nende vastuvõetud sellealased eeskirjad olema objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad ning sisaldama eeskirju, millega maksustatakse võrgu kasutajaid energia tasakaalustamata tarvitamise eest. Jaotusvõrgu haldurite teenuste osutamise tingimused, sealhulgas eeskirjad ja tariifid, kehtestatakse vastavalt artikli 23 lõikele 2 mittediskrimineerival ja kululid kajastaval viisil, ning need avaldatakse.

7. Jaotusvõrgu arengu planeerimisel võtab jaotusvõrgu haldur arvesse energiatõhusust edendavaid nõudluse juhtimise meetmeid ja/või jaotatud tootmist, mis võivad kõrvaldada vajaduse elektri võimsust suurendada või asendada.

Artikkel 15

Jaotusvõrgu haldurite sõltumatuse tagamine

1. Kui jaotusvõrgu haldur moodustab osa vertikaalselt integreeritud ettevõttest, peab ta olema vähemalt juriidilise staatuse osas, organisatsioonilisel ja otsuste tegemises sõltumatu muust jaotamisega mitteseotud tegevusest. See ettekirjutus ei too kaasa kohustust eraldada jaotusvõrgu halduri vara vertikaalselt integreeritud ettevõtja omandist.

2. Lisaks lõikes 1 nimetatud nõetele, peab vertikaalselt integreeritud ettevõtte osaks olev jaotusvõrgu haldur olema nii organisatsioonilisel kui ka otsuste tegemises sõltumatu muust jaotamisega mitteseotud tegevusest. Selleks peab ta vastama järgmistele miinimumnõuetele:

a) jaotusvõrgu halduri juhtimise eest vastutavad isikud ei tohi olla tegevad otseselt või kaudselt elektri toomise, jaotamise ja tarnimise igapäevase juhtimise eest vastutava vertikaalselt integreeritud elektriettevõtja äriühingustruktuuris;

b) tuleb võtta vajalikud meetmed jaotusvõrgu halduri juhtimise eest vastutavate isikute kutseühvidega arvestamiseks nii, et neil oleks võimalik tegutseda sõltumatult;

c) jaotusvõrgu halduril peavad olema tõhusad otsuste tegemise õigused, mis on sõltumatud integreeritud elektriettevõtjast nii hallatavate ja hooldatavate varade kui ka võrgu arendamise osas. See ei tohiks takistada vajalike kooskõlastusmehhanismide toimimist, mis tagavad emattevõtja õiguste kaitse seoses majandusliku ja juhtimisalase järelevalvega tütar-ettevõtja

varalise tasuvuse üle, mida teostatakse kaudselt vastavalt artikli 23 lõikele 2. Eelkõige peab see võimaldama ematettevõtjal kiita heaks jaotusvõrgu halduri iga-aastase rahastamiskava või mis tahes samaväärse dokumendi ning määrata kindlaks oma tütarettevõtja võlgade ülempiiri. See ei tohi võimaldada ematettevõtjal sekkuda tütarettevõtja igapäevategevusse ega konkreetsetesse jaotusliinide ehitamise ega uuendamise seotud otsustesse, mis ei ületa heakskiidetud rahastamiskava ega muude samaväärsete dokumentide tingimusi;

- d) jaotusvõrgu haldur kehtestab nõuetele vastavuse programmi, milles sätestatakse meetmed diskrimineeriva käitumise vältimiseks, ning tagab, et järelevalve selle täitmise üle oleks piisavalt range. Programmis sätestatakse töötajate konkreetset kohustused selle eesmärgi saavutamiseks. Nõuetele vastavuse programmi eest vastutav isik või organ esitab võetud meetmete aastaaruande artikli 23 lõikes 1 nimetatud reguleerivale asutusele ning see avaldatakse.

Liikmesriigid võivad otsustada, et lõikeid 1 ja 2 ei kohaldata integreeritud elektriettevõtjate suhtes, kes teenindavad vähem kui 100 000 võrku ühendatud tarbijat või väikesi eraldatud süsteeme.

Artikkel 16

Jaotusvõrgu haldurite konfidentsiaalsusnõuded

Ilma et see piiraks artikli 18 kohaldamist või muude teabe avalikustamist nõudvate seaduslike kohustuste täitmist, peab iga jaotusvõrgu haldur säilitama oma äritegevuse käigus saadud tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse ja vältima oma tegevusega seotud äriliselt kasuliku teabe diskrimineerivat avaldamist.

Artikkel 17

Ühendhaldur

Artikli 10 lõike 1 ja artikli 15 lõike 1 ettekirjutused ei takista edastus- ja jaotusvõrgu ühendhalduri tegevust, kes on juriidilise staatuse osas, organisatsiooniliselt ja otsuste tegemises sõltumatu muudest edastamise ja jaotamisega mitteseotud tegevustest ning vastab punktides a–d sätestatud nõuetele. Need nõuded ei too kaasa kohustust eraldada ühendatud võrgu vara vertikaalselt integreeritud ettevõtja omandist:

- a) ühendhalduri juhtimise eest vastutavad isikud ei tohi olla tegevad otseselt või kaudselt elektri toomise, jaotamise ja tarnimise igapäevase juhtimise eest vastutava vertikaalselt integreeritud

elektriettevõtja äriühingustruktuuris;

- b) tuleb võtta vajalikud meetmed ühendhalduri juhtimise eest vastutavate isikute kutsehuvidega arvestamiseks nii, et neil oleks võimalik tegutseda sõltumatult;
- c) ühendhalduril peavad olema tõhusad otsuste tegemise õigused, mis on integreeritud elektriettevõtjast sõltumatud nii hallatavate ja hooldatavate varade kui ka võrgu arendamise osas. See ei tohiks takistada vajalike kooskõlastusmehhanismide toimimist, mis tagavad ematettevõtja õiguste kaitse seoses majandusliku ja juhtimisalase järelevalvega tütarettevõtja varalise tasuvuse üle, mida teostatakse kaudselt vastavalt artikli 23 lõikele 2. Eelkõige peab see võimaldama ematettevõtjal kiita heaks ühendhalduri iga-aastast rahastamiskava või mis tahes samaväärset dokumenti ning määrata kindlaks oma tütarettevõtja võlgade ülempiiri. See ei tohi võimaldada ematettevõtjal sekkuda tütarettevõtja igapäevategevusse ega konkreetsetesse edastus- ja jaotusliinide ehitamise ja uuendamise seotud otsustesse, mis ei ületa heakskiidetud rahastamiskava ega muude samaväärsete dokumentide tingimusi;

- d) ühendhaldur kehtestab nõuetele vastavuse programmi, milles sätestatakse meetmed diskrimineeriva käitumise vältimiseks, ning tagab, et järelevalve selle täitmise üle oleks piisavalt range. Programmis sätestatakse töötajate konkreetset kohustused selle eesmärgi saavutamiseks. Nõuetele vastavuse programmi eest vastutav isik või organ esitab võetud meetmete aastaaruande artikli 23 lõikes 1 nimetatud reguleerivale asutusele ning see avaldatakse.

VI PEATÜKK

ERISTAMINE JA RAAMATUPIDAMISE LÄBIPAISTVUS

Artikkel 18

Raamatupidamisele juurdepääsu õigus

1. Liikmesriikidel või nende määratud pädevatel asutustel, sealhulgas artiklis 23 nimetatud reguleerivatel asutustel on oma ülesannete täitmise piires õigus tutvuda elektriettevõtjate raamatupidamisega, nagu on sätestatud artiklis 19.

2. Liikmesriigid ja määratud pädevad asutused, sealhulgas artiklis 23 nimetatud reguleerivad asutused säilitavad tundliku äriinformatsiooni konfidentsiaalsuse. Liikmesriigid võivad sätestada erandeid nimetatud teabe avalikustamiseks, kui seda on vaja pädevate asutuste ülesannete täitmiseks.

Artikkel 19

Raamatupidamisarvestuste eristamine

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et tagada elektriettevõtjate raamatupidamise vastavus lõigetele 2–3.

2. Elektriettevõtjad, olenemata nende omandivormist või juriidilisest staatusest, koostavad, esitavad auditeerimiseks ja avaldavad oma raamatupidamise aastaaruanded vastavalt siseriiklikele õigusnormidele piiratud vastutusega äriühingu raamatupidamise aastaaruannete kohta, mis on vastu võetud vastavalt nõukogu 25. juuli 1978. aasta neljandale direktiivile 78/660/EMÜ, mis põhineb asutamislepingu artikli 44 lõike 2 punktil g (*) ja käsitleb teatavat liiki äriühingute raamatupidamise aastaaruandeid. (*)

Ettevõtjad, kellel ei ole seaduslikku kohustust oma raamatupidamise aastaaruandeid avaldada, hoiavad aruande ühe eksemplari oma peakontoris avalikkusele kättesaadavana.

3. Elektriettevõtjad peavad oma sisemises raamatupidamises eraldi arvestust oma iga edastamis- ja jaotamistegevuse kohta, nagu seda nõutakse eri ettevõtjate tegevuse puhul, et vältida diskrimineerimist, ristsubsideerimist ja konkurentsi moonutamist. Nad peavad arvestust, mis võib olla konsolideeritud, ka teiste elektrialaste tegevuste kohta, mis ei ole seotud edastamise või jaotamisega. Kuni 1. juulini 2007 peavad nad eraldi arvestust tarnete kohta vabatarbijatele ja tarnete kohta väiketarbijatele. Edastus/jaotusvõrgu olemisest saadav tulu peab olema raamatupidamises eraldi välja toodud. Vajadusel peavad nad konsolideeritud arvestust elektriga mitteseotud muu tegevuse kohta. Sisemine raamatupidamine peab sisaldama kõigi tegevuste bilanssi ja kasumiaruannet.

4. Lõikes 2 nimetatud auditeerimise käigus tuleb eelkõige kontrollida, kas lõikes 3 nimetatud diskrimineerimise ja ristsubsideerimise vältimise kohustus on täidetud.

(*) Direktiivi 78/660/EMÜ pealkirja on kohandatud, et võtta arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklite numeratsiooni muutumist vastavalt Amsterdami lepingu artiklile 12; algselt viidati artikli 54 lõike 3 punktile g.

(†) EÜT L 222, 14.8.1978, lk 11. Direktiivi on viimati muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2001/65/EÜ (EÜT L 283, 27.10.2001, lk 28).

VII PEATÜKK

VÕRGULE JUURDEPÄÄSU KORRALDAMINE

Artikkel 20

Kolmandate isikute juurdepääs

1. Liikmesriigid tagavad, et rakendatakse kolmandate isikute edastus- ja jaotusvõrkudele juurdepääsu süsteemi, mis põhineb avaldatud, kõikide vabatarbijate suhtes kohaldatavatel tariifidel ning mida kohaldatakse objektiivselt ja võrgukasutajate vahel vahet tegemata. Liikmesriigid tagavad nimetatud tariifid või nende arvutamise aluseks olev metoodika kiidetakse enne nende jõustumist heaks vastavalt artiklile 23 ning et need tariifid ja, kui heaks kiidetakse üksnes metoodika, see metoodika avaldatakse enne nende jõustumist.

2. Edastus- või jaotusvõrgu haldur võib keelduda juurdepääsu võimaldamast, kui tal puudub vajalik võimsus. Keeldumist tuleb nõuetekohaselt põhjendada, pidades eelkõige silmas artiklit 3. Vajadusel ning juurdepääsu võimaldamisest keeldumise korral tagavad liikmesriigid, et edastus- või jaotusvõrgu haldur annab asjakohast teavet meetmete kohta, mida oleks vaja võrgu tugevdamiseks. Isikult, kes teavet nõuab, võib võtta mõistlikku tasu, mis peegeldab teabe andmise kulusid.

Artikkel 21

Turu avanemine ja vastastikkus

1. Liikmesriigid tagavad, et vabatarbijad on:

a) kuni 1. juulini 2004, vabatarbijad direktiivi 96/92/EÜ artikli 19 lõigete 1–3 tähenduses. Liikmesriigid avaldavad iga aasta 31. jaanuariks vabatarbija määratluse kriteeriumid;

b) hiljemalt alates 1. juulist 2004 kõik mitte-kodutarbijad;

c) alates 1. juulist 2007 kõik tarbijad.

2. Et vältida elektriturude avamisel tasakaalustamatust:

a) ei tohi keelata elektritarnelepinguid teise liikmesriigi vabatarbijaga, kui tarbija vastab mõlema asjaomase võrgu tingimustele;

b) juhul kui lõikes a kirjeldatud tehingust keeldutakse selle tõttu, et tarbija vastab vaid ühe võrgu tingimustele, võib komisjon turuolukorda ja üldisi huve arvesse võttes ning tingimustele vastava tarbija asukohaliikmesriigi palvel keelduvat poolt kohustada soovitud tarnet täitma.

Artikkel 22

Otseliinid

1. Liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid, et:

a) kõik nende territooriumil asuvad elektritootjad ja elektrivarustusettevõtjad saaksid tarnida oma ruumidesse, tütarettevõtjatele ja vabatarbijatele otseliine pidi;

b) kõik nende territooriumil asuvad vabatarbijad saaksid tootjalt ja varustusettevõtjalt tarneid vastu võtta otseliini kaudu.

2. Liikmesriigid kehtestavad kriteeriumid oma territooriumil otseliinide ehitamise lubade andmiseks. Need kriteeriumid peavad olema objektiivsed ja mittediskrimineerivad.

3. Võimalus tarnida elektrit otseliini pidi, nagu sätestatakse lõikes 1, ei mõjuta võimalust osta elektrit vastavalt artiklile 20.

4. Liikmesriigid võivad ette näha, et otseliini ehitusloa saamine eeldab kas võrgule juurdepääsust keeldumist artikli 20 alusel või vaidluste lahendamise menetluse algatamist vastavalt artiklile 23.

5. Liikmesriigid võivad keelduda otseliini ehitamiseks luba andmast, kui luba oleks vastuolus artikli 3 sätetega. Sellist keeldumist tuleb nõuetekohaselt põhjendada.

Artikkel 23

Reguleerivad asutused

1. Liikmesriigid määravad ühe või mitu asutust, kes täidavad reguleeriva asutuse ülesandeid. Need asutused peavad olema elektritööstuse huvidest täiesti sõltumatud. Käesoleva artikli kohaldamise kaudu peavad nad vastutama vähemalt mittediskrimineerimise, tõhusa konkurentsi ja turu tõhusa toimimise eest, jälgides eelkõige:

a) võrkude vastastikuse ühendamise võimsuse juhtimist ja jaotamist käsitlevaid eeskirju koos reguleeriva asutuse või reguleerivate asutustega nendes liikmesriikides, millel on võrguühendused olemas;

b) ülekoormatud võimsustega tegelemise mehhanisme siseriiklikes elektrivõrkudes;

c) aega, mida edastus- ja jaotusettevõtjalt nõuavad ühenduste rajamine ja parandustööd;

d) ühenduste, võrgu kasutamise ja huvitatud isikute vahel võimsuse jaotamise kohta käiva asjakohase teabe avaldamist edastus- ja jaotusvõrgu haldurite poolt, võttes arvesse, et üksikasjalikku teavet tuleb käsitada äriiselt konfidentsiaalsena;

e) artiklis 19 viidatud raamatupidamisarvestuste eristamist, et tagada ristsubsideerimise vältimine tootmis-, edastus-, jaotus- ja tarnegevuses;

f) uute elektritootjate võrkuühendamise tingimusi ja tariife, et tagada nende objektiivsus, läbipaistvus ja mittediskrimineerivus, pidades eelkõige igakülgset silmas erinevate taastuvenergia allikatel põhinevate tehnoloogiate, jaotatud tootmise ning soojuse ja elektri koostootmise kulusid ja kasu;

g) millises ulatuses edastus- ja jaotusvõrgu haldurid täidavad artiklites 9 ja 14 sätestatud ülesandeid;

h) läbipaistvuse ja konkurentsi taset.

Käesoleva artikli kohaselt määratud asutused avaldavad aastaaruande punktides a–h nimetatud järelevalve tulemuste kohta.

2. Reguleerivad asutused vastutavad vähemalt tingimuste arvutamise või kehtestamise aluseks oleva meetodika kehtestamise või heakskiitmise eest enne tingimuste jõustumist järgmistes valdkondades:

a) siseriiklike võrkude ühendamise ja juurdepääs neile, sealhulgas edastamise ja jaotamise tariifid. Need tariifid või meetodika peavad võimaldama teha vajalikke investeeringuid nii, et investeeringud tagaksid võrkude rentaabluse;

b) tasakaalustamiseteenuste osutamine.

3. Olenemata lõikest 2 võivad liikmesriigid sätestada, et reguleerivad asutused esitavad ametliku otsuse tegemiseks liikmesriigi asjaomasele asutusele tariifid või vähemalt nimetatud lõike kohase meetodika ja samuti lõikes 4 nimetatud muudatused. Sel juhul on

asjaomane asutus volitatud reguleerivad asutuse esitatud otsuse eelnõu kas heaks kiitma või tagasi lükkama. Nimetatud tariifid, meetoodika või nende muudatused avaldatakse nende ametlikul vastuvõtmisel koos otsusega. Samuti avaldatakse koos kõik otsuseprojektide ametlikud tagasilükkamised koos põhjendusega.

4. Vajaduse korral on reguleerivatel asutustel õigus taotleda edastus- ja jaotusvõrkude halduritelt tingimuste, sealhulgas lõigetes 1, 2, ja 3 nimetatud tingimuste, tariifide, eeskirjade, mehhanismide ja meetodite muutmist, et tagada nende proportsionaalsus ja mittediskrimineeriv kohaldamine.

5. Kui osaline soovib esitada kaebuse edastus- või jaotusvõrgu haldurite vastu seoses lõigetes 1, 2 ja 4 nimetatud küsimustega, võib ta selle saata reguleerivale asutusele, mis vaidlusi lahendava asutusena väljastab otsuse kahe kuu jooksul pärast kaebuse saamist. Seda tähtaega võib pikendada kahe kuu võrra, kui reguleeriv asutus nõuab täiendavat teavet. Tähtaega võib kaebuse esitaja nõusolekul veelgi pikendada. Nimetatud otsus on siduv, kui ja kuni see ei kaota kehtivust seoses edasikaebamisega.

Kui kaebus on seotud uute suurte tootmisrajatiste võrkuühendamise tariifidega, võib reguleeriv asutus seda kahekuulist tähtaega pikendada.

6. Osaline, kelle huve on kahjustatud ja kellel on õigus esitada kaebus lõigete 2, 3 või 4 kohaselt meetoodika osas tehtud otsuse peale või ettepanud meetoodika kohta, juhul kui reguleeriv asutus oli kohustatud konsulteerima, võib otsuse või otsuse projekti avaldamisest alates hiljemalt kahe kuu jooksul või liikmesriikide poolt kehtestatud lühema tähtaja jooksul esitada kaebuse, milles nõutakse otsuse läbivaatamist. Kõnealune kaebus ei peata otsuse täitmist.

7. Liikmesriigid võtavad meetmeid, et reguleerivad asutused saaksid täita lõigetes 1–5 nimetatud kohustusi tõhusalt ja kiiresti.

8. Liikmesriigid kehtestavad reguleerimiseks, kontrollimiseks ning läbipaistvuse tagamiseks sobivad ja tõhusad mehhanismid, et vältida eriti tarbijaid kahjustavat turgu valitseva seisundi kuritarvitamist ja turuvallutuslikku käitumist. Nende mehhanismide puhul tuleb arvesse võtta asutamislepingu sätteid ja eelkõige selle artiklit 82.

Kuni aastani 2010 esitavad liikmesriikide vastavad asutused iga aasta 31. juuliks vastavalt konkurentsiseadustele komisjonile aruande turgu valitsevate ettevõtete ning turuvallutusliku ja konkurentsini kahjustava käitumise kohta. Aruandes käsitletakse ka omandisuhete muudatusi ning siseriiklikul tasandil võetud praktilisi meetmeid turul tegutsevate piisava arvu tagamiseks või

meetmeid, mida on võetud vastastikuste ühenduste ja konkurentsi edendamiseks. Alates aastast 2010 esitavad vastavad asutused kõnealuse aruande iga kahe aasta järel.

9. Liikmesriigid tagavad asjakohaste meetmete võtmise, sealhulgas siseriiklike õigusaktidega ettenähtud haldus- ja kriminaalmenetluste algatamise füüsiliste või juriidiliste isikute suhtes, juhul kui ei järgita käesolevas direktiivis kehtestatud konfidentsiaalsusnõudeid.

10. Piiriüleste vaidluste puhul teeb otsuse see reguleeriv asutus, kelle jurisdiktsiooni alla kuulub võrguhaldur, kes on keeldunud võrgu kasutamise või sellele juurdepääsu võimaldamisest.

11. Lõigetes 5 ja 6 nimetatud kaebuste esitamine ei tohi piirata edasikaebamise õigust ühenduse ja siseriikliku õiguse alusel.

12. Siseriiklikud reguleerivad asutused annavad panuse siseturu arendamise ja võrdsete võimaluste loomisse komisjoniga ja omavahel tehtava läbipaistva koostöö kaudu.

VIII PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 24

Kaitsemeetmed

Kui energiaturul tekib ootamatu kriis või kui seatakse ohtu isikute, seadmete või rajatiste füüsiline turvalisus või võrgu puutumatus, võib liikmesriik võtta asjakohaseid ajutisi kaitsemeetmeid.

Need meetmed peavad võimalikult vähe häirima siseturu toimimist ega tohi olla laiema ulatusega, kui on vältimatult vaja ootamatult tekkinud raskuste ületamiseks.

Asjaomane liikmesriik teatab nendest meetmetest viivitamata teistele liikmesriikidele ja komisjonile, kes võib otsustada, et see liikmesriik peab meetmeid muutma või need tühistama, kui need moonutavad konkurentsi ja mõjutavad kaubandust ühishuve kahjustaval viisil.

Artikkel 25

Elektri impordijärevalve

Liikmesriigid teavitavad komisjoni iga kolme kuu järel elektriimpordist, tehes teatavaks füüsilised elektrivood, mis on viimase kolme kuu jooksul saabunud kolmandatest riikidest.

Artikkel 26

Erandid

1. Liikmesriigid, kes pärast direktiivi jõustamist tõendavad, et nende väikeste eraldatud võrkude toimimises on olulisi probleeme, võivad olemasoleva võimsuse ümberkorraldamise, suurendamise ja laiendamise seoses taotleda ja komisjon võib neile teha erandeid IV, V, VI ja VII peatüki asjaomastest sätetest ning, üliväikeste eraldatud võrkude puhul, ka III peatüki sätetest. Enne otsuse tegemist teavitab komisjon neist taotlustest liikmesriike, pidades seejuures silmas konfidentsiaalsusnõudeid. Otsus avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*. Käesolevat artiklit kohaldatakse ka Luksemburgi suhtes.

2. Liikmesriik, kellel pärast direktiivi jõustamist on tehnilistel põhjustel olulisi probleeme turu avamisel teatavatele artikli 21 lõike 1 punktis b nimetatud piiratud mitte-kodutarbijate rühmadele, võivad taotleda sellest normist erandit, mille komisjon võib anda kuni 18 kuu möödumiseni artikli 30 lõikes 1 nimetatud kuupäevast. Igal juhul lõpeb kõnealune erand artikli 21 lõike 1 punktis c nimetatud kuupäeval.

Artikkel 27

Läbivaatamise kord

Kui artikli 28 lõikes 3 nimetatud aruandes jõutakse järeldusele, mille tulemusel komisjon – arvestades võrkudele juurdepääsu läbiviimise tulemuslikkust liikmesriigis, mis on võrkudele täieliku, mittediskrimineeriva ja takistusteta juurdepääsu aluseks – teeb järelduse, et teatavad käesoleva direktiiviga ettevõtjatele pandavad kohustused (sealhulgas jaotusvõrgu haldurite juriidilise eraldamisega seonduv) ei ole püstitatud eesmärgiga kooskõlas, võib asjaomane liikmesriik esitada komisjonile taotluse kõnealusest kohustusest vabastuse saamiseks.

Taotlusest teatab liikmesriik viivitamata komisjonile, lisades kogu asjakohase teabe, mis on vajalik tõestamiseks, et aruande järeldus tulemuslikult võrgule juurdepääsu tagamisest kehtib ka edaspidi.

Kolme kuu jooksul pärast teate saamist võtab komisjon vastu otsuse asjaomase liikmesriigi taotluse kohta ning teeb vajadusel ettepanekud Euroopa Parlamendile ja nõukogule direktiivi vastavate sätete muutmiseks. Direktiivi muutmise ettepanekute hulgas võib komisjon panna ette vabastada asjaomane liikmesriik teatavatest nõuetest, kui see liikmesriik rakendab vajadusel teisi sama tulemuslikke meetmeid.

Artikkel 28

Aruandlus

1. Komisjon jälgib ja kontrollib käesoleva direktiivi kohaldamist ning esitab üldise arenguaruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule enne käesoleva direktiivi jõustumise järgse aasta möödumist ning seejärel igal aastal. See aruanne hõlmab vähemalt järgmist:

- a) saadud kogemused ja edasimineku täieliku ja hästitoimiva elektrienergia siseturu loomisel ning sellega seotud ületamist nõudvad takistused, sealhulgas turgu valitseva seisundi, turu koonduvuse, turuvallutusliku ja konkurentsivastase käitumise aspektid ning nende turgumoonutav mõju;
- b) käesolevas direktiivis sisalduvate eristamise ja tarifitseerimise nõuete tulemuslikkus ühenduse elektrivõrgule õiglase ja mittediskrimineeriva juurdepääsu ja võrdväärse konkurentsitaseme tagamisel ning samuti elektrituru tarbijatele avamise majanduslikud, keskkonnaalased ja sotsiaalsed tagajärjed;
- c) ülevaade süsteemi võimsustega seotud küsimustest ning elektrienergia tarnekindlusest ühenduses, eelkõige olemasolevast ja prognoositavast nõudluse ja pakkumise suhtest, võttes arvesse piirkondade vahelise vahetuse füüsiliselt võimalikke mahte;
- d) erilist tähelepanu pööratakse liikmesriikide meetmetele tippnõudluse rahuldamiseks ja ühe või mitme tarnija väljalangemise korvamiseks;
- e) artikli 15 lõikes 2 sätestatud erandi rakendamine, pidades silmas osaluskindluse võimalikku korrigeerimist;
- f) üldine hinnang kahepoolsete suhete arengule elektrienergiat eksportivate või transportivate kolmandate riikidega, sealhulgas turu integratsiooni areng ning kaubanduse ja võrkudele juurdepääsu sotsiaalne ja majanduslik mõju neile kolmandatele riikidele;
- g) vajadus võimalike ühtlustusnõuete järele, mis ei ole seotud käesoleva direktiivi sätetega;

h) liikmesriikide lahendused artikli 3 lõikes 6 sätestatud elektrienergia märgistamise nõuete praktiliseks rakendamiseks ning selleteemaliste komisjoni soovitude arvessevõtmise viis.

Vajadusel võib aruanne sisaldada soovitusi, mis käsitlevad eelkõige märgistamissätete ulatust ja omadusi, sealhulgas näiteks olemasolevatele võrdlusallikatele viitamise viis ja nende allikate sisu ning eelkõige viis, kuidas oleks võimalik andmed vähemalt elektritarinija eelmise aasta kütusetarbest elektrienergia tootmisel tekkinud CO₂ heitmete ja radioaktiivsete jäätmete kohta teha läbi- paistval, hõlpsasti kättesaadaval ja võrreldaval viisil kättesaadavaks kogu Euroopa Liidus, kuidas oleks võimalik ühtlustada liikmesriikides võetavaid meetmeid tarnijate poolt esitatud andmete õigsuse kontrollimiseks ning turgu valitseva seisundi ja turu koondumise negatiivse mõju vastaseid meetmeid.

2. Iga kahe aasta järel peab lõikes 1 nimetatud aruanne sisaldama ka meetmete analüüsi, mida liikmesriigid võtavad avalike teenuste osutamise kohustuste täitmiseks, koos nende meetmete tulemuslikkuse vaatlusega eelkõige seoses nende mõjuga elektriturul esinevale konkurentsile. Aruanne võib vajadusel sisaldada soovitusi meetmete kohta, mida tuleks võtta siseriiklikul tasandil avalike teenuste osutamise kõrge standardi saavutamiseks, või meetmete kohta, mis on mõeldud turu sulgumise vältimiseks.

3. Hiljemalt 1. jaanuariks 2006 esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule üksikasjaliku aruande elektrienergia siseturu loomise üldise arengu kohta. Eelkõige käsitletakse aruandes järgmist:

- võrgule mittediskrimineeriva juurdepääsu olemasolu,
- tõhus reguleerimine,
- võrkude vastastikuse ühendamise infrastruktuuri arendamine, transiiditingimused ja varustuskindluse seisund ühenduses,
- millisel määral saavad väikesed ettevõtted ja kodumajapidamised kasu turu avanemisest, eriti seoses avalike teenuste ja universaalteenuse osutamise standarditega,
- millisel määral on turud tegelikult avatud tulemuslikule konkurentsile, kaasa arvatud turgu valitseva seisundi, turu koondumise, turvallusliku ja konkurentsivastase käitumise aspektid,
- tarbijapoolse tarnijate vahetamise ja tariifide üle peetavate läbirääkimiste tegelik ulatus,

— hinnasuundumused, sealhulgas tarnehinnad seoses turgude avanemise määraga,

— direktiivi kohaldamisel saadud kogemused, mis käsitlevad võrguhaldurite tegelikku sõltumatust vertikaalselt integreeritud ettevõtjatest, ning tegevuslikust sõltumatusest ja raamatupidamisarvestuste eristamisest erinevate meetmete rakendamine, millel on juriidilise eristamisega võrdväärne mõju.

Vajaduse korral esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepanekuid, eelkõige avalike teenuste osutamise kõrgete standardite tagamiseks.

Vajaduse korral esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepanekuid, eelkõige selleks, et tagada jaotusvõrgu haldurite täielik ja tõhus sõltumatus enne 1. juulit 2007. Vajadusel ja kooskõlas konkurentsioigusega käsitlevad need ettepanekud ka turgu valitseva seisundi, turu koondumise ning turuvallusliku ja konkurentsivastase käitumise küsimustega tegelemise meetmeid.

Artikkel 29

Kehtetuks tunnistamised

Direktiiv 90/547/EMÜ tunnistatakse kehtetuks alates 1. juulist 2004.

Direktiiv 96/92/EÜ tunnistatakse alates 1. juulist 2004 kehtetuks, ilma et see piiraks liikmesriikide kohustusi, mis on seotud nimetatud direktiivi siseriiklikku õigusse ülevõtmise ja kohaldamise tähtaegadega. Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile tõlgendatakse viidetena käesolevale direktiivile ja loetakse vastavalt B lisa vastavustabelile.

Artikkel 30

Rakendamine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 1. juulil 2004. Liikmesriigid teatavad nendest viivitamata komisjonile.

2. Liikmesriigid võivad artikli 15 lõike 1 kohaldamise edasi lükata 1. juulini 2007. See ei tohi piirata artikli 15 lõikes 2 sisalduvate nõuete täitmist.

3. Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendes normidesse või nende normide ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Viitamise viisi näeb ette liikmesriik.

Artikkel 32

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Artikkel 31

Brüssel, 26. juuni 2003

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamise päeva *Euroopa Liidu Teatajas*.

Euroopa Parlamendi nimel

Nõukogu nimel

president

eesistuja

P. COX

A. TSOCHATZOPOULOS

A LISA

Tarbijakaitsemeetmed

Ilma et see piiraks tarbijakaitset käsitlevaid ühenduse eeskirju, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 97/7/EÜ⁽¹⁾ ning nõukogu direktiivi 93/13/EÜ,⁽²⁾ võetakse artiklis 3 nimetatud meetmeid selleks, et tagada tarbijatele:

- a) õigus sõlmida elektriteenuse osutajaga leping, milles tuuakse välja:
- tarnija nimi ja aadress,
  - osutatavad teenused, pakutava teenuse kvaliteedi tase ja ühenduse esmakordse sisseseadmise aeg,
  - kui neid on, siis pakutavate hooldusteenuste liigid,
  - ajakohase teabe saamise viisid kõigi kohaldatavate tariifide ja hooldustasu liikide kohta,
  - lepingu kestus, teenuste ja lepingu pikendamise ja lõpetamise tingimused, lepingust taganemise õiguse olemasolu,
  - võimalikud kompensatsioonid ja tagasimaksekord, mida kohaldatakse juhul, kui teenuse kvaliteet ei ole kokkulepitud tasemel, ning
  - punkti f kohase vaidlusküsimuste lahendamise menetluse algatamise kord.
- Tingimused peavad olema õiglased ja eelnevalt hästi teada. Igal juhul peaks see teave olema tarbijale kättesaadav enne lepingu sõlmimist või kinnitamist. Kui leping sõlmitakse vahendaja kaudu, peab eespool nimetatud teave samuti olema kättesaadav enne lepingu sõlmimist;
- b) õigeaegne teatis lepingutingimuste kõigi muutuste kohta ning taganemisõiguse teatavakstegemine teatise saamisel. Teenuse osutajad peavad nendega liitunud tarbijatele ise õigeaegselt teatama kõigist tasu suurendamistest hiljemalt ühe arve esitamise normaaltähtaja jooksul pärast suurenemise jõustumist. Liikmesriigid tagavad, et tarbijatel oleks vabadus lepingutest taganeda, kui nad ei nõustu neile elektriteenuse osutaja poolt teatatud uute tingimustega;
- c) läbipaistva teabe saamine elektriteenustele juurdepääsu ja kasutamise suhtes kohaldatavate hindade, tariifide ja üldtingimuste kohta;
- d) tasumisviiside lai valik. Iga muudatus tingimustes peab kajastama erinevatest maksesüsteemidest tarnijale tulenevaid kulusid. Üldtingimused peavad olema õiglased ja läbipaistvad. Need peavad olema selged ja arusaadavad. Tarbijaid tuleb kaitsta ebaõiglaste või eksitavate müügiviiside eest;
- e) tasuta tarnijavahetus;
- f) läbipaistvad, lihtsad ja odavad kaebuste lahendamise menetlused. Need menetlused peavad võimaldama õiglast ja kiiret vaidluste lahendamist ning kui olukord seda tingib, rakendama kulude ja/või kahju hüvitamise süsteemi. Võimaluse korral peaksid nad järgima komisjoni soovitus 98/257/EÜ⁽³⁾ sätestatud põhimõtteid;
- g) kui neil on liikmesriikide poolt artikli 3 lõike 3 alusel vastuvõetud sätete kohaselt juurdepääs universaalteenusele, teave nende õiguste kohta seoses universaalteenusega.

(1) EÜT L 144, 4.6.1997, lk 19.

(2) EÜT L 95, 21.4.1993, lk 29.

(3) EÜT L 115, 17.4.1998, lk 31.

B LISA

Vastavustabel

Direktiiv 96/92/EÜ	Käesolev direktiiv	
Artikkel 1	Artikkel 1	Kohaldamisala
Artikkel 2	Artikkel 2	Mõisted
Artikkel 3 ja artikli 10 lõige 1	Artikkel 3	Avalike teenuste osutamise kohustus ja tarbijakaitse
—	Artikkel 4	Varustuskindluse järelevalve
Artikli 7 lõige 2	Artikkel 5	Tehnilised eeskirjad
Artiklid 4 ja 5	Artikkel 6	Uute võimsuste arendamise loaprotseduur
Artiklid 4 ja 6	Artikkel 7	Pakkumismenetlus uute võimsuste leidmiseks
Artikli 7 lõige 1	Artikkel 8	Võrguhaldurite määramine
Artikli 7 lõiked 3–5	Artikkel 9	Võrguhaldurite ülesanded
Artikli 7 lõige 6	Artikkel 10	Edastusvõrgu haldurite sõltumatuse tagamine
Artikkel 8	Artikkel 11	Võrgujärjekord ja tasakaalustamine
Artikkel 9	Artikkel 12	Edastusvõrgu haldurite konfidentsiaalsusnõuded
Artikli 10 lõiked 2 ja 3	Artikkel 13	Jaotusvõrgu haldurite määramine
Artikkel 11	Artikkel 14	Jaotusvõrgu haldurite ülesanded
—	Artikkel 15	Jaotusvõrgu haldurite sõltumatuse tagamine
Artikkel 12	Artikkel 16	Jaotusvõrgu haldurite konfidentsiaalsusnõuded
—	Artikkel 17	Ühendhaldur
Artikkel 13	Artikkel 18	Raamatupidamisele juurdepääsu õigus
Artikkel 14	Artikkel 19	Raamatupidamisarvestuste eristamine
Artiklid 15–18	Artikkel 20	Kolmandate isikute juurepääs
Artikkel 19	Artikkel 21	Turu avanemine ja vastastikkus
Artikkel 21	Artikkel 22	Otseturud
Artikli 20 lõiked 3–4 ja artikkel 22	Artikkel 23	Reguleerivad asutused
Artikkel 23	Artikkel 24	Kaitsemeetmed
—	Artikkel 25	Elektri impordijärelevalve
Artikkel 24	Artikkel 26	Erandid
—	Artikkel 27	Läbivaatamise kord
Artiklid 25 ja 26	Artikkel 28	Aruandlus
—	Artikkel 29	Kehtetukstunnistamised
Artikkel 27	Artikkel 30	Rakendamine
Artikkel 28	Artikkel 31	Jõustumine
Artikkel 29	Artikkel 32	Adressaadid
	Lisa A	Tarbijakaitsemeetmed